

Nr 70.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående fullmakt att i arbetslöshetsbekämpande syfte igångsätta arbeten, för vilka anslag uppförts å allmän beredskapsstat för budgetåret 1946/47; given Stockholms slott den 25 februari 1949.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 25 februari 1949.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anför efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter.

Allmän beredskapsstat fastställdes senast av 1946 års riksdag. Beredskapsstaten, som avsåg budgetåret 1946/47, upptog anslag å driftbudgeten om tillhoppa 676 miljoner kronor och anslag å kapitalbudgeten å sammanlagt 374 miljoner kronor. Denna sysselsättningsreserv beräknades omfatta i runt tal 43 miljoner dagsverken, motsvarande ett antal årsarbetare av ca 170 000. Investeringsreserven — som icke vore avsedd att kunna realiseras i sin totala omfattning, utan inrymde alternativa sysselsättningspro-

gram — upptog anslag såväl för en allmän investeringsreserv som för en särskild grovarbetsreserv. Den allmänna investeringsreserven innefattade arbeten, som ansetts normalt skola komma till utförande inom de närmaste åren. I grovarbetsreserven upptogos ytterligare arbeten som särskilt väl lämpade sig för sysselsättning av oskolad arbetskraft och därtill vore mindre materialkrävande, ehuru de vore av lägre angelägenhetsgrad.

Då en betryggande sysselsättningsberedskap under budgetåret 1947/48 syntes kunna upprätthållas utan att en allmän beredskapsstat fastställdes, utverkade Kungl. Maj:t av 1947 års riksdag bemyndigande, att under budgetåret 1947/48, därest arbetsmarknadsläget så påfordrade, inom ramen av ett belopp av 150 miljoner kronor meddela beslut om utförande av arbeten, för vilka anslag vore uppförda å allmän beredskapsstat för budgetåret 1946/47. Därest utvecklingen på arbetsmarknaden senare skulle giva anledning därtill, borde på grundval av vissa inom arbetsmarknadskommissionen (arbetsmarknadsstyrelsen) verkställda utredningar om komplettering av investeringsreserven ett förslag till allmän beredskapsstat upprättas och underställas riksdagen. Enahanda bemyndigande har sedermera av Kungl. Maj:t av 1948 års riksdag utverkats för nu löpande budgetår. Riksdagens bemyndigande har hittills icke tagits i anspråk.

Arbetsmarknadsstyrelsen har till Kungl. Maj:t ingivit förslag till investeringsreserv för budgetåret 1948/49, avsett att läggas till grund för upprättande av ny allmän beredskapsstat för innevarande budgetår, därest utvecklingen på arbetsmarknaden skulle ge anledning därtill. Förslaget omfattar en allmän investeringsreserv om ca 1 265 miljoner kronor och en särskild grovarbetsreserv om ca 238 miljoner kronor. De föreslagna reserverna, som innefatta alternativa sysselsättningsprogram, ha beräknats motsvara sammanlagt ca 37,1 miljoner dagsverken eller sysselsättning för ca 148 400 årsarbetare. För ett utförande av samtliga i förslaget intagna företag skulle erfordras anslag av statsmedel om sammanlagt ca 1 093 miljoner kronor. Företag i förslaget för en kostnad av sammanlagt ca 894 miljoner kronor ha beräknats kunna finansieras från anslag å den allmänna beredskapsstaten för budgetåret 1946/47 genom utnyttjande av den till Kungl. Maj:ts förfogande för budgetåret 1948/49 ställda finansfullmakten.

I skrivelse den 16 februari 1949 har *arbetsmarknadsstyrelsen* anmält, att styrelsen nu genomgått urvalsmaterialet för en investeringsreserv för budgetåret 1949/50. Vid bedömande av frågan huruvida erforderlig beredskap mot arbetslöshet under nästa budgetår kan uppnås genom en finansfullmakt av det slag, som under innevarande budgetår står till Kungl. Maj:ts förfogande för ändamålet, har arbetsmarknadsstyrelsen i fråga om företagens finansiering utgått från vissa förutsättningar. Härom anföres bl. a. följande.

I underdånig skrivelse den 19 februari 1948 angående fullmakt för Kungl. Maj:t att under budgetåret 1948/49 meddela beslut om utförande av arbeten, för vilka anslag äro uppförda å allmän beredskapsstat för budgetåret 1946/47, har arbetsmarknadsstyrelsen förutsatt, att sådana företag vilka

avsetts att finansieras genom ett anslag, som är gemensamt för ett antal särskilt angivna företag, må inom anslaget ram utföras för den högre kostnad som kan ha förorsakats av prisstegringar och nödvändiga ändringar av planerna samt att ökade kostnader därjämte finge bestridas av anslaget till Åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. i enlighet med vad som förutsatts vid anslaget beräkning. Departementschefen har i propositionen 1948: 150 förklarat sig icke ha någon erinran mot vad styrelsen sålunda förutsatt. Styrelsen har vid upprättande av förslag till investeringsreserv för budgetåret 1949/50 utgått från samma förutsättningar.

Av arbetsmarknadsstyrelsens granskning av urvalsmaterialet för en investeringsreserv för budgetåret 1949/50 har framgått, att Kungl. Maj:t genom en finansfullmakt för budgetåret i anslutning till den allmänna beredskapsstaten för budgetåret 1946/47 skulle vid angivna förutsättningar kunna under nästa budgetår inom finansfullmaktens ram utnyttja anslag å beredskapsstaten om sammanlagt ca 954 miljoner kronor, varav ca 633 miljoner kronor från anslag å driftbudgeten och ca 321 miljoner kronor från anslag å kapitalbudgeten.

Arbetsmarknadsstyrelsen har funnit, att erforderlig beredskap mot arbetslöshet under budgetåret 1949/50 torde kunna uppnås genom en dylik finansfullmakt. Finansfullmaktens storlek syntes böra bestämmas till samma belopp som för innevarande budgetår eller till 150 miljoner kronor.

Rörande utformningen av förslaget till investeringsreserv för nästa budgetår anför styrelsen följande.

Då arbetsmarknadsstyrelsen sålunda utgått ifrån att allmän beredskapsstat för budgetåret 1949/50 nu icke kommer att upprättas, till följd varav med fastställande av allmän beredskapsstat förenade kostnader och arbetsbelastning alljämt skulle kunna undvikas, har styrelsen icke avsett, att i förslaget till investeringsreserv för budgetåret 1949/50 intaga sådana företag, som på grund av sin storlek eller eljest bedömts vara av sådan karaktär, att riksdagens godkännande erfordras för utförandet och som icke redan intagits i investeringsreserven för budgetåret 1946/47 eller i förslaget till investeringsreserv för innevarande budgetår. Den förnyelse av investeringsreserven, som arbetsmarknadsstyrelsen avser att föreslå, har därför begränsats till sådana företag, som bedömts kunna finansieras med anslag till vissa kollektiva investeringsändamål, såsom vägbyggnader m. fl.

Departementschefen. Såsom arbetsmarknadsstyrelsen framhållit torde en betryggande sysselsättningsberedskap kunna upprätthållas utan att ett utformat förslag till allmän beredskapsstat för budgetåret 1949/50 nu underställs riksdagen. Kravet på beredskap synes i stället kunna tillgodoses genom en finansfullmakt av det slag, som under innevarande budgetår står till Kungl. Maj:ts förfogande. Därest utvecklingen på arbetsmarknaden senare skulle giva anledning därtill, bör på grundval av arbetsmarknadsstyrelsens utredningar om revidering och komplettering av investeringsreserven ett förslag till allmän beredskapsstat upprättas och underställas riksdagen.

Den erforderliga fullmakten synes böra bestämmas till oförändrat belopp av 150 miljoner kronor. Fullmakten bör liksom för innevarande bud-

getår anknytas till de på allmän beredskapsstat för budgetåret 1946/47 uppförda anslagen. Jag får i anslutning härtill erinra om att 1947 års riksdag i fråga om vissa å beredskapsstaten uppförda anslag medgivit ändring av de till grund för anslagen liggande investeringsplanerna (prop. nr 116, r. skr. nr 389).

För den händelse ifrågavarande fullmakt tages i anspråk böra samma grunder för bidrag till kommuner och enskilda vid utförande av arbeten tillhörande investeringsreserven som för innevarande budgetår få tillämpas (prop. 1947: 116, r. skr. nr 389).

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att under budgetåret 1949/50, därest arbetsmarknadsläget så påfordrar, inom ramen av ett belopp av 150 miljoner kronor meddela beslut om utförande av arbeten, för vilka anslag äro uppförda å allmän beredskapsstat för budgetåret 1946/47.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

K.-E. Renström.